Türkiye'nin Coğrafi Konumu

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- Bir yerin coğrafi konumu **mutlak** ve **göreceli** konumla ifade edilir. Konum; iklimi, kültürü, jeopolitik önemi, ekonomik faaliyetleri, ulaşım hatlarını ve yerleşmeyi etkiler.
- **Mutlak konum:** Ekvator'a ve başlangıç meridyenine göre konumdur; kesin tanım sağlar, navigasyonda kullanılır. Türkiye **36°-42° kuzey paralelleri** ile **26°-45° doğu meridyenleri** arasındadır: kuzey yarım kürenin orta kuşağında olduğu için **dört mevsim** belirgin yaşanır; doğusu ile batısı arasında yaklaşık **76 dakika** yerel saat farkı vardır.
- **Göreceli konum:** Bir yerin diğer yerlerle ilişkisidir; daha özneldir ve çevre değiştikçe değişebilir. Türkiye Asya ile Avrupa'yı birleştirir; Afrika'ya da yakındır. Anadolu ve Trakya yarımadaları üzerindedir; kuzeyde Karadeniz, batıda Ege Denizi, güneyde Akdeniz vardır; Marmara Denizi iç denizdir.
- Kara komşuları: batıda Yunanistan ve Bulgaristan; doğuda Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan (Nahçıvan) ve İran; güneyde Irak ve Suriye. **Türk boğazları** (İstanbul ve Çanakkale) Karadeniz'i Akdeniz'e bağlar. Türkiye, Orta Doğu ve Kafkasya enerji kaynaklarını Avrupa'ya taşıyan boru hatlarıyla bir **enerji koridoru**dur.
- **Mavi Vatan**, Türkiye'nin uluslararası hukuka uygun olarak hak ve menfaatleri doğrultusunda ilan ettiği deniz yetki alanlarını ifade eder. **Gök Vatan**, kara sınırları ve deniz yetki alanlarının üzerindeki ulusal hava sahasıdır. Doğu Akdeniz'in en büyük adası olan **Kıbrıs** (9.251 km²), Türkiye ve Türk dünyası için stratejik ve kültürel öneme sahiptir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki koordinat ağında taralı alan Türkiye'nin yaklaşık uç paralel ve meridyenlerini göstermektedir. Türkiye'nin mutlak konumunu yazınız.

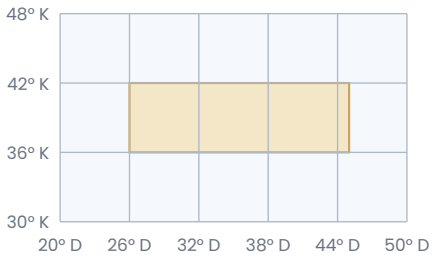

2 Bir yerin Ekvator'a ve başlangıç meridyenine göre konumuna ne ad verilir?

A) Göreceli konum
B) Özel konum
C) Jeopolitik konum
D) Mutlak konum
E) Yerel saat

3 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Göreceli konum zamanla değişebilir.
( ) Türkiye güney yarım kürededir.
( ) Marmara Denizi bir iç denizdir.
( ) İstanbul ve Çanakkale boğazları Karadeniz'i Akdeniz'e bağlar.

4 Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin kara sınırı komşularından biri **değildir**?
A) Romanya B) Bulgaristan C) Gürcistan D) İran E) Irak

5 Türkiye'de dört mevsimin belirgin olarak yaşanması hangi konum özelliğinin sonucudur?
A) Üç tarafının denizlerle çevrili olması
B) Kuzey yarım kürenin orta kuşağında yer alması
C) Asya ile Avrupa arasında köprü olması
D) Boğazlara sahip olması
E) Enerji koridoru üzerinde olması

6 Türkiye'nin kara sınırı komşularını yönlerine göre yazınız.
Batı: ..... · Doğu: ..... · Güney: .....

7 Kara sınırları ve deniz yetki alanlarının üzerindeki ulusal hava sahasını ifade eden kavram hangisidir?
A) Mavi Vatan
B) Enerji koridoru
C) Gök Vatan
D) Göreceli konum
E) Karasal iklim

8 "Evim, eski çarşının hemen arkasında, caminin karşısındadır."
Bu ifadede kullanılan konum türü hangisidir?
A) Mutlak konum
B) Matematik konum
C) Özel koordinat
D) Göreceli konum
E) Saat dilimi

9 Kıbrıs Adası ile ilgili aşağıdakilerden hangisi **doğrudur**?

A) Karadeniz'de yer alır.
B) Doğu Akdeniz'in en büyük adasıdır.
C) Ege Denizi'nin en küçük adasıdır.
D) Akdeniz'in en büyük adasıdır.
E) Marmara Denizi'ndedir.

10 Göreceli konumun iki özelliğini yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 İki paralel arasının yaklaşık 111 km olduğu kabul edilirse Türkiye'nin kuzey ve güney uçları arasındaki uzaklık yaklaşık kaç km'dir? Doğu ve batı uçları arasındaki yerel saat farkı kaç dakikadır?

12 I. Türkiye'de Güneş ışınlarının hiçbir zaman dik açıyla gelmemesi
II. Türkiye'nin enerji koridoru üzerinde bulunması
III. Türkiye'nin doğusu ile batısı arasında yerel saat farkı olması
Yukarıdakilerden hangileri Türkiye'nin **mutlak** konumunun sonuçlarıdır?

A) Yalnız III B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

13 Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin **göreceli** konumunun sonuçlarından biridir?

A) Kıtalar arası ticaret yollarının kesişim noktasında bulunması
B) Dört mevsimin belirgin yaşanması
C) Doğu ile batı arasında 76 dakika yerel saat farkı olması
D) Kuzeye gidildikçe sıcaklığın genel olarak azalması
E) Güneye bakan yamaçların daha fazla ısınması

14 Aşağıdaki tabloda Türkiye'nin konum özellikleri verilmiştir. Her birinin mutlak mı göreceli mi olduğunu yazınız.

Özellik	Konum türü
Boğazlara sahip olması	.....
Orta kuşakta bulunması	.....
Zengin tarihî miras ve turizm	.....
+3. saat diliminde olması	.....

15 Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin Karadeniz'deki deniz komşularından biri **değildir**?

A) Bulgaristan B) Romanya C) Ukrayna D) Gürcistan E) Yunanistan

16 1869'da Süveyş Kanalı'nın açılmasının Akdeniz'e etkisi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kızıldeniz'e bağlanarak Avrupa-Asya ticaretindeki stratejik öneminin artması
B) Karadeniz ile bağlantısının kesilmesi
C) Tuzluluğunun azalması
D) Kıyılarında nüfusun azalması
E) Kıbrıs Adası'nın oluşması

17 Mavi Vatan kavramı aşağıdakilerden hangisini **kapsamaz**?

A) Denizlerin stratejik önemini
B) Kıyı ve deniz güvenliğini
C) Denizlerdeki enerji kaynaklarının kullanımını
D) Uluslararası ilişkilerdeki deniz haklarını
E) Ulusal hava sahasındaki uçuş bilgi bölgesini

18 Türkiye'nin "enerji koridoru" olarak nitelendirilmesinin nedenini ve ülkeye sağladığı bir fırsatı açıklayınız.

19 Aşağıdaki durumların hangisinde bir yerin **göreceli konumunun değiştiği** söylenebilir?

A) Bir şehrin enleminin değişmesi
B) Bir köyün boylamının değişmesi
C) Yakınından yeni bir otoyol geçen bir kasabanın büyük şehirlere ulaşımının kolaylaşması
D) Bir kentin saat diliminin kaymasıyla güneşin farklı doğması
E) Bir dağın yükseltisinin ölçülmesi

20 Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler arasında Türkiye'nin öncülüğünde kurulan bölgesel ekonomik örgüt hangisidir?

A) Avrupa Birliği
B) Afrika Birliği
C) Güneydoğu Asya Uluslar Birliği
D) Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü
E) Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Türkiye'nin konumu kaynaklarda "Ön Asya, Küçük Asya, Batı Asya, Orta Doğu" gibi farklı adlarla anılır. Bu durum en çok aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Türkiye'nin enlem ve boylamlarının sık değişmesi
B) Göreceli konumun bakış açısına göre değişen öznel bir tanım olması
C) Mutlak konumun kesin olarak bilinmemesi
D) Türkiye'nin iki farklı saat diliminde olması
E) Haritaların farklı projeksiyonlarla çizilmesi

22 Türkiye'nin konumu için yapılan GZFT (güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar, tehditler) analizinde
I. üç tarafının denizlerle çevrili olması,
II. kıtalar arası ticaret yollarının kesişiminde olması,
III. farklı iklim özelliklerinin tarım ve turizmde çeşitlilik sağlaması
durumlarından hangileri **güçlü yön** ya da **fırsat** olarak değerlendirilebilir?

A) Yalnız III B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

23 Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin coğrafi konumuyla ilgili olarak **tehdit** kategorisinde değerlendirilebilir?

A) Komşu bölgelerdeki gerilimlerin güvenlik ve ekonomik istikrarı olumsuz etkileyebilmesi
B) Boğazların deniz ticaretinde önemli olması
C) Turizm için zengin kültürel mirasa sahip olması
D) Enerji koridoru üzerinde bulunması
E) Dört mevsimin belirgin yaşanması

---

24 İki ülkeden X, Türkiye ile aynı paraleller arasında ama çok daha batıda; Y ise Türkiye ile aynı meridyenler arasında ama Ekvator'a çok yakındır.
Bu ülkelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi **söylenebilir**?

A) X ile Türkiye'nin yerel saati aynıdır.
B) Y ile Türkiye'nin mevsimleri aynıdır.
C) X Ekvator üzerindedir.
D) X'te Türkiye'ye benzer mevsim özellikleri, Y'de ise yıl boyu yüksek sıcaklıklar görülmesi beklenir.
E) Y ile Türkiye arasında büyük yerel saat farkı vardır.

---

25 Türkiye'nin boğazlara sahip olmasının güvenlik, ticaret ve ulaşım açısından önemini birer cümleyle açıklayınız.

---

26 Türkiye'nin ürettiği gözlem uyduları, insansız hava araçları ve hava savunma sistemleri en çok hangi kavramla ilişkilendirilebilir?

A) Mavi Vatan
B) Tarih değiştirme çizgisi
C) Göreceli konumun öznel olması
D) Matematik iklim kuşakları
E) Gök Vatan

---

27 Bir öğrenci, Türkiye'nin konum özelliklerini "yer değiştirmeyen" ve "zamanla değişebilen" olarak iki gruba ayırıyor.
Aşağıdakilerden hangisi **zamanla değişebilen** gruba girer?

A) 36°-42° kuzey paralelleri arasında olması
B) 26°-45° doğu meridyenleri arasında olması
C) Enerji boru hatlarının geçtiği bir koridor olması
D) Kuzey yarım kürede olması
E) Orta kuşakta olması

28 Kıbrıs Adası'nın Türkiye ve Türk dünyası için önemini coğrafi konum, tarihî bağlar ve deniz ulaşımı açısından değerlendiriniz.

29 Aşağıdaki ülkelerden hangisi Türkiye ile hem **kara** hem de **deniz** sınırı komşusudur?

A) Romanya B) Gürcistan C) İran D) Irak E) Ermenistan

30 Türkiye'nin 26°-45° doğu meridyenleri arasında bulunmasının **sonucu** aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kuzeyden güneye sıcaklığın artması
B) Dört mevsimin yaşanması
C) Kuzey yamaçların daha soğuk olması
D) Karadeniz'in iç deniz olması
E) Güneş'in doğudaki illerde batıdakilere göre daha erken doğması

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**